

**Stichting Speelgoed- en
Carnavalsmuseum 'Op Stelten'**

Jaarverslag 2020

Speelgoed- en carnavalsmuseum 'Op Stelten'
Zandheuvel 51- Oosterhout – www.speelgoedmuseum.nl

ONTWIKKELINGEN 2020

2020 was voor het museum een memorabel jaar. Vooral natuurlijk omdat de Oosterhoutse gemeenteraad op 21 april heeft unaniem ingestemd met de conclusie van de evaluatie van het speelgoedmuseum. De gemeenteraad heeft daarmee bevestigd dat ons museum in de afgelopen jaren een goede ontwikkeling heeft doorgemaakt en daarmee bewezen een waardevolle instelling te zijn, die uitstekend past binnen het voorzieningenniveau van de gemeente Oosterhout.

Na de instemming van de gemeenteraad kon een nieuwe huurovereenkomst worden aangegaan. In eerste instantie voor tien jaar, zodat het museum voldoende ruimte krijgt om de ambities uit de beleidsvisie 2020-2030 waar te maken.

Het museum is inmiddels tien jaar gevestigd in de voormalige Zandheuvelschool. Daar hadden we graag feestelijk bij stil gestaan, maar de corona-pandemie maakte dat onmogelijk.

Die pandemie is een andere reden waarom 2020 een jaar is dat niet snel vergeten zal worden. COVID-19 had ook voor ons museum ingrijpende gevolgen. Veel van onze vrijwilligers maken deel uit van een risicogroep. We hebben dan ook veel zorg besteed aan een veilige werkomgeving voor die vrijwilligers, die waar dat mogelijk was hun werkzaamheden voor het museum zoveel mogelijk zijn blijven verrichten. Een aantal anderen heeft vanwege corona afscheid genomen en sommige vrijwilligers hebben aangegeven pas weer naar het museum te willen komen als de pandemie voorbij is. Helaas hebben ook onder onze vrijwilligers mensen zelf of in hun omgeving te maken gekregen met de (ernstige) gevolgen van COVID-19.

De gedwongen sluiting in het voorjaar, de strenge voorwaarden waaronder we in de zomer weer gasten mochten ontvangen en vervolgens de tweede gedwongen sluiting later in het jaar hebben een grote, negatieve invloed gehad op het bezoekersaantal en onze inkomsten. Er is gebruik gemaakt van de overheidsregeling TVL (Tegemoetkoming Vaste Lasten). Tevens heeft de gemeente Oosterhout drie maanden huur kwijtgescholden.

In totaal mocht het museum in 2020 6.139 bezoekers ontvangen, waarvan 1.446 kinderen (2019 15.232 bezoekers waarvan 2947 kinderen) 1.782 bezoekers maakten gebruik van de Museumkaart.

COLLECTIE

Ook dit jaar zijn weer diverse schenkingen ontvangen. Een belangrijke was de complete collectie Nooitgedagtspeelgoed. Daarnaast ontvingen we een aantal kleinere schenkingen.

Schenkingen zijn alleen welkom onder de voorwaarde dat het museum zelf mag bepalen wat er met de schenking gebeurt (opname in kerncollectie, depot of eventueel verkoop).

Er is gestaag doorgewerkt aan het sorteren van de collectiestukken die in een extern depot opgeslagen zijn. Daarbij is tevens bekeken welke stukken overbodig/overtalig zijn en kunnen worden afgestoten. Voor dat afstoten wordt de LAMO regeling gehanteerd, waar alle Nederlandse musea gebruik van maken voor het afstoten van voorwerpen uit het depot. De collectievrijwilligers hebben in dit proces enkele malen overleg gevoerd met het bestuur van de Stichting Collectie Speelgoedmuseum.

WISSELTENTOONSTELLINGEN EN OVERIGE EXPOSITIES

- Van 17 januari tot 10 maart 2020 was de tentoonstelling **“In de huid van...”**, een tentoonstelling over het feest om met Carnaval in de huid van een ander te mogen kruipen, waarbij fantasie en creativiteit de boventoon voeren. Naast de tentoonstelling van exclusieve Carnavalskostuums was een ateliergedeelte ingericht waar kinderen zelf hun kostuum konden ontwerpen en tentoonstellen, maar ze konden ook letterlijk in de huid van een ander kruipen door zich te verkleden.

Op 13 maart moest het museum sluiten vanwege de eerste lockdown. Daardoor is de tentoonstelling van Heemkunde over 75 jaar bevrijding van Oosterhout komen te vervallen.

- Tijdens de eerste lockdown zijn de voorbereidingen getroffen voor de openluchttentoonstelling **“Alles uit de kast”**, die vanaf 16 juni te bezichtigen was in het museumkwartier. Terwijl het museum weer langzaam open ging met vele aanpassingen, kozen de buurtbewoners hun topstuk uit de collectie, vertelden ze waarom ze het gekozen hadden én hebben ze het vervolgens in hun eigen etalage voor hun raam gezet, waardoor er een route door de wijk ontstond. Zo spreidde het museum tijdelijk haar vleugels uit over Oosterhout en konden meer mensen (samen) genieten van de pronkstukken. De openluchttentoonstelling van “Alles uit de kast” was in juli en augustus gratis te bezichtigen in het Museumkwartier van Oosterhout. De start van de route was bij het Speelgoedmuseum, daar startte ook de audiotour.
- Ondertussen kon het museum intern werken aan het vervolg van deze openluchttentoonstelling, **“Alles in de kast”**. Met materialen van het Openlucht Theater bouwde een enthousiaste groep vrijwilligers met een steigerconstructie een levensgrote, coronaproof-kast om de gekozen stukken tentoon te stellen na de grote vakantie. Vanaf half september waren deze te zien. De buitenkant van de kast was bekleed met tekst over de tentoonstelling en behangen met de foto's van de buurtbewoners. 'In de kast' stonden de stukken opgesteld en kon je via het nummertje de bijbehorende app beluisteren om zo het verhaal van de bewoner te ontdekken. De tentoonstelling werd mede verlicht/aangekleed door lampen van een buurtbewoner (zelf gemaakt) en er was een plek om te spelen/bouwen voor

kinderen. Het resulteerde in een vrolijke, speelse tentoonstelling die voor iedere bezoeker wat te bieden had.

“Alles in de kast” heeft van 16 september tot aan de tweede lockdown op 15 december 2020 in de Wisselzaal gestaan

- Op 15 september 2020 is de tentoonstelling **Nooitgedagtspeelgoed** geopend in aanwezigheid van wethouder Clèmens Piena en René Diekstra, die het speelgoed een leven lang verzamelde, waarna hij het ons geschonken heeft. Wilma Rekkers en Daphne Schriek hebben een documentaire gemaakt, waarin René Diekstra vertelt over zijn passie voor dit speelgoed.
Met trots stellen wij een prachtige en unieke collectie houten speelgoed tentoon. Dit speelgoed is vervaardigd in de Friese fabriek Nooitgedagt, IJlst. Hoewel het bedrijf als hoofdzaak schaven, beitels en schaatsen maakte, werd er in 1933 ook gestart met het maken van houten speelgoed. Dit gebeurde doorgaans met afvalhout. Al het speelgoed is van hoogwaardige kwaliteit. Blokken, kegeltjes en speelgoedieren en autootjes zijn prachtig afgewerkt en veelal in primaire kleuren gelakt. Ondanks dat het speelgoed een bijproduct was, werd het erg populair. In 1975 werd besloten om te stoppen met het maken van speelgoed. De mooiste stukken van het Nooitgedagtspeelgoed zullen een plaats krijgen in de vaste collectie van het museum.

Eén van de meest ingrijpende aanpassingen in het kader van COVID-19 was dat het museum alle spelmaterialen, zowel binnen als buiten moest opruimen omdat het museumcafé en het terras gesloten moest worden.

OVERIGE ACTIVITEITEN

- **Topstukkenavond**
Het Kaaiendonks Carnavalsmuseum zette alle begunstigers in het zonnetje. Dat gebeurde zaterdag 18 januari tijdens een Topstukkenavond. Een groot aantal Suppoosten Buiten Dienst (donateurs), schenkers en bruikleengevers was bijeen voor een gezellige en vooral ook leutige avond. Onder het genot van een drankje en een hapje kregen zij een aantal topstukken uit de collectie te zien, die speciaal voor deze gelegenheid uit het depot waren gehaald. Zij kregen de primeur van de nieuwe wisseltentoonstelling “In de huid van...”. En natuurlijk konden zij ook nog eens op hun gemak door de tentoonstellingszaal met de carnavalscollectie wandelen.
Getoond werden bijzondere collectiestukken als het Protocolder, de originele schminkkoffer van Bart Punt, de sjerp die Leo Wellens kreeg van de Petrinarren en jarenlang droeg, een geluidsfragment van diezelfde Leo Wellens uit de beginjaren van het Smulnarrencarnaval, het pak van Mienus XIII (z.g.a.n.) en Jaonus Vataon Paul van Vugt die nog één keer in zijn rol van veldwachter van de prins kroop. In vitrines werden eenmalig andere bijzondere zaken getoond. Zoals de insignes van 1955, die Noud Kops bij wijze van grap presenteerde tijdens een bijeenkomst van de Volledigen en die er – waren ze echt geweest – voor gezorgd zouden hebben dat de Volledigen in één klap incompleet volledig geworden waren. Of het plakboek van de eerste vijf jaren carnaval, dat door een van de mannen van het eerste uur Toon van Leeuwen is bijgehouden.

Aan het eind van de presentatie werd ter plekke het laatste topstuk aan de collectie toegevoegd. Ruben van Straten, Hoffotograaf van Mienus XIV, maakt een groepsfoto, die een mooie plaats zal krijgen in het museum.

- **Film op locatie**

Op 11 september is vanaf het moment dat de duisternis inviel de film 'Claire Darling', met Catherine Deneuve vertoond op het schoolplein van het museum. De organisatie hiervan was in handen van "Film op locatie". 54 bezoekers konden 'Coronaproof' in de buitenlucht genieten van de film die heel goed paste bij het Speelgoedmuseum, ook vanwege het project Onvergetelijk Speelgoed:

'De schoonheid van mooie dingen voedt onze ziel' stelde Claire Darling in haar jongere jaren. Nu is ze de zeventig ver gepasseerd en zitten al die mooie dingen haar alleen maar in de weg in het grote huis waar ze moederziel alleen woont. Ze zet alles in de uitverkoop. Gaandeweg de film wordt duidelijk dat Claire de dingen mentaal niet helemaal meer op een rijtje heeft.

- **Project Onvergetelijk Speelgoed**

Ook in 2020 draaide het project Onvergetelijk Speelgoed, interactieve rondleidingen voor mensen met alzheimer en hun mantelzorger. De rondleidingen worden verzorgd door speciaal opgeleide museumvrijwilligers. De focus ligt niet op de ziekte, maar op het beleven van een positieve en inspirerende ochtend in een veilige omgeving. Het project is een co-creatie van het museum en Dementievriendelijk Oosterhout.

- **Jeugdactiviteiten**

De jeugdactiviteiten zijn wel voorbereid samen met JONG, maar deelname aan de Zomerkaravaan en het Winterpakket zijn door Corona niet doorgegaan.

Ook de speciale workshops van Theek5 in de zomervakantie zoals "Lego we do", waarbij robots zouden worden gebouwd die de kinderen met de iPad konden aansturen en "Story-starter", waarbij een "slow-stop-movie" zou worden gemaakt van lego zijn geannuleerd.

Verder werden nauwelijks kinderverjaardagen gevierd in het museum.

- **Educatie**

Tot de eerste lockdown in maart 2020 heeft het museum deelgenomen aan het erfgoedprogramma Museumschatjes, een educatief programma voor de leerlingen van groep 5/6 van de basisscholen. Daarnaast verzorgt het museum sinds 2014, ook in samenwerking met Erfgoed Brabant, het project "Overgisteren" voor groep 1/2 van de basisschool en hebben enkele scholen uit de regio zich individueel aangemeld voor een museumbezoek met educatief programma, gecombineerd met de tentoonstelling in de Wisselzaal. ("In de huid van...")

Aan de projecten hebben in 2020 368 kinderen deelgenomen in de periode van 10 januari tot 10 maart;

- **Ontvangsten bijzondere gasten/groepen**

Ook dit jaar hebben we diverse groepen mogen ontvangen, die hun (familie)feest of vergadering combineerden met een bezoek aan het museum. Er stonden nog veel afspraken in de agenda na 13 maart. Onder andere een Korendag op 17 mei, die vanwege COVID-19 ook geannuleerd zijn.

- Maatschappelijke stage**
 Zes jongeren van 16 tot 23 jaar van “Oosterhout-voor-Elkaar-Young” liepen onder begeleiding van een vrijwilliger stage in het museum. Deze maatschappelijke stages worden planmatig in overleg met de organisatie aangepakt. Het gevolg daarvan is een Traineeship (samenwerking) met deze organisatie die onder verantwoordelijkheid van Surplus valt.
- “Op weg naar werk in Oosterhout”**
 Via het Gemeentelijke project zijn zes nieuwe vrijwilligers gestart in het museum. Dit project is gericht op integratie, taalverwerving en re-integratie op de arbeidsmarkt. Gebleken is, dat die het meest succesvol verlopen als de inburgeringscursus wordt gecombineerd met een maatschappelijke activiteit. Vanaf het eerste moment was het project in het museum een succes.
 Ook in 2020 hebben nieuwkomers in het museum ervaring opgedaan. Dat deden zij in verschillende functies: gastvrouw/-heer, educatieve ondersteuning, administratie, beheerder en inrichting van wisseltentoonstellingen. Wegens ziekte zijn twee deelnemer uit deze groep gestopt en twee deelnemers hebben ander (betaald) werk gevonden
- Bijzondere activiteiten**
 Het museum zou in 2020 voor de eerste keer deelnemen aan de Cultuurnacht op 24 oktober. De voorbereidingen voor een coronaproof evenement waren nagenoeg afgerond toen er alsnog een streep door moest. De Dansfabriek heeft in het museum de film ‘The Puppetmaster’ opgenomen.
 Sinterklaas heeft in het museum op een aantal dagen coronaproof kinderen kunnen ontvangen.
 In december was er het project **“Fonkelstraatjes”**, een co-creatie van het Museumkwartier en het museum.
 De agenda van 2020 meldde verder lessen van de Oosterhout Academie, die in het museum werden gehouden, enkele lezingen van Heemkundekring De Heerlijkheid Oosterhout en de geplande vrijwilligersbijeenkomsten van de Biënnale Kunst in de Heilige Driehoek, die is verplaatst is 2021. Het grootste deel daarvan kon als gevolg van COVID-19 niet doorgaan.

PERSONELE ORGANISATIE

Samenstelling bestuur Speelgoed- en Carnavalsmuseum ‘Op Stelten’

Gré Beekers	voorzitter
Sjef Kock	secretaris
Mattie Broekmans	penningmeester
Ben de Rooij	vicevoorzitter
Vacature	lid

Het bestuur vergaderde eenmaal per zes weken.

Samenstelling managementteam

Annemarie Nieuwenhuijse	coördinator managementteam
Petra Theunissen	vrijwilligerscoördinator

Franske van Bekhoven	activiteiten en educatie
Mieke Rijvers	horeca
Mieke Vossenaar	collectie
Bert Aarts	grafische vormgeving
Vacature	technisch beheer en internet marketing

Het managementteam kwam in 2020 14 keer bijeen (om de 3 weken, uitgezonderd de eerste lockdown-periode).

Vrijwilligers

Het Speelgoed- en Carnavalsmuseum 'Op Stelten' draait uitsluitend op de inzet van vrijwilligers. Dit is een punt van voortdurende zorg. Aan het eind van 2020 waren er 60 vrijwilligers (14 nieuwe vrijwilligers; 17 mensen zijn vertrokken) actief in het museum. Dit is inclusief de vrijwilligers in de besturen van de stichtingen. Een aantal van hen doet dit vrijwilligerswerk in afwachting van een nieuwe baan, met behoud van uitkering. Om onze ambities waar te kunnen blijven maken is en blijft het werven van nieuwe mensen prioriteit.

Het vrijwilligersoverleg kon in verslagjaar niet plaatsvinden als gevolg van de coronamaatregelen. Ook een aantal andere, jaarlijks terugkerende vrijwilligersbijeenkomsten (uitje, barbecue, kerstontbijt) moest geschrapt worden. Als hart onder de riem hebben alle vrijwilligers op enig moment in het jaar een boeket bloemen ontvangen. Ook de traditionele kerst attentie is niet vergeten in dit bijzondere jaar.

Collectiestichtingen

De collectiestichtingen hebben uiteraard een nauwe band met het museum. Tenminste eenmaal per jaar vergaderen de besturen van de Stichting Speelgoed- en Carnavalsmuseum 'Op Stelten' en de besturen van de collectiestichtingen gezamenlijk.

Aan het eind van verslagjaar was de samenstelling van de besturen van de collectiestichtingen als volgt:

Stichting Collectie Speelgoedmuseum

Niek van der Rijken (voorzitter), Ben de Rooij (secretaris/penningmeester) en Henriëtte Herrmann (conservator)

Stichting Collectie Kaaiendonks Carnavalsmuseum

Sjef Kock (voorzitter), Peter van Gils (secretaris), Mattie Broekmans (penningmeester), Eric Lambregts en Jelle van Biert.

ONDERHOUD / GEBOUW / OVERIGE

In verslagjaar is ook tijdens de lockdown een aantal kleine mankementen door of in opdracht van de eigenaar van het pand, de gemeente Oosterhout, hersteld.

- o nieuwe verwarmingsketel is geplaatst;
- o het platte dak is op verschillende plaatsen gerepareerd;
- o problemen met elektriciteit in de museumzalen 3 tot en met 5 is opgelost (complimenten aan het adres van de vrijwilligers van Team Techniek);
- o de buitenkant van het Museum is geschilderd, de ingang heeft een facelift gekregen;
- o rolluiken zijn gerepareerd;
- o voorbereidingen voor een nieuw alarmsysteem zijn gedaan;

Vrijwilligers hebben het externe depot verhuisd naar het tijdelijke depot in de Antoniuskerk.

FINANCIËLE BIJDRAGEN: SUBSIDIES/SPONSORING/DONATIES

Het museum mag zich verheugen op financiële medewerking van de gemeente Oosterhout. We betalen huur aan de gemeente en krijgen subsidie in huisvestingskosten, hetgeen met een maximum is vastgesteld. De huur wordt jaarlijks geïndexeerd, de subsidie vooralsnog niet.

De gebruikerslasten zijn voor rekening van het museum.

Het museum kent daarnaast particuliere donateurs via de Suppoosten Buiten Dienst (carnavalsmuseum).

Voor Onvergetelijk speelgoed (project dat begin 2019 startte) is subsidie toegekend.

Hierdoor zijn de maandelijkse bijeenkomsten gedurende twee jaar gratis toegankelijk voor Oosterhoutse mensen met dementie en hun mantelzorger.

Daarnaast heeft het museum een activiteitensubsidie van de gemeente ontvangen voor het project "Alles uit de kast". Ook de Rabobank Amerstreek heeft daaraan bijgedragen. Voor het project "Kunst van Spelen", dat in 2021 op de agenda staat, is een bijdrage van het VSB-fonds verkregen.

FINANCIËN

Bestemming exploitatieresultaat

Overeenkomstig het voorstel van de penningmeester heeft het bestuur besloten om het negatief exploitatiesaldo van € 1.122,- over het boekjaar 2020 ten laste te brengen van het eigen vermogen.

Oosterhout, april 2021

Gré Beekers,
voorzitter

Sjef Kock
secretaris